

III – PLAN I PROGRAM OBUKE ZA STRUČNO OSPOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE DOBROVOLJNIH VATROGASACA TOKOM GODINE

27) Dobrovoljni vatrogasci, koji su u sastavu dobrovoljne vatrogasne jedinice dobrovoljnog vatrogasnog društva ili pravnog lica, dužni su tokom godine u svojoj jedinici prolaziti obuku za stručno osposobljavanje i usavršavanje, prema Planu i programu obuke za stručno osposobljavanje i usavršavanje dobrovoljnih vatrogasaca tokom godine koji se nalazi u Prilogu 9 (u daljem tekstu: Godišnji plan i program obuke), pod neposrednim nadzorom i uputama nadležne općinske/gradske službe civilne zaštite, odnosno kantonalne uprave civilne zaštite.

1. Nosilac izvođenja godišnjeg plana i programa obuke

28) Nosilac izvođenja godišnjeg plana i programa obuke je dobrovoljno vatrogasno društvo, odnosno pravno lice u kojem je formirana vatrogasna jedinica.

Nosilac izvođenja obuke iz stava 1. ove tačke, za organizovanje i provođenje obuke osigurava finansijska sredstva i obezbjeđuje:

- učionicu - prostoriju za održavanje stručne obuke u kojoj će se izvoditi teorijski dio obuke,
- poligon za obuku, uvježbavanje i kondicioniranje vatrogasaca, na kome će se izvoditi praktični dio obuke i kondicioniranje,
- prostoriju sa spravama za vježbanje i sticanje fizičke kondicije (multifunkcionalne sprave, treneri, steperi, bicikli, tegovi, pokretne trake i drugo),
- vatrogasnu tehniku (vozila, ličnu i zajedničku zaštitnu opremu, aparate za gašenje požara, druge sprave, opremu i sredstva),
- nastavna i druga materijalno - tehnička sredstva potrebna za izvođenje obuke.

29) Nosilac izvođenja obuke iz tačke 28) stav 1. ovog programa obuke i polaganja ispita, na prijedlog komandira dobrovoljne vatrogasne jedinice, utvrđuje izvedbeni godišnji plan i program obuke za stručno osposobljavanje i usavršavanje dobrovoljnih vatrogasaca, na osnovu

nastavnih tema i jedinica utvrđenih u Godišnjem planu i programu obuke, a uzimajući u obzir procjenu ugroženosti od požara područja kantona i općina, odnosno grada i pravnih lica, vatrogasnu tehniku sa kojom raspolaže jedinica i druge uslove.

Izvedbeni godišnji plan i program obuke iz stava 1. ove tačke potrebno je da sadrži detaljne opise nastavnih jedinica, oblike rada, nastavne metode, sredstva, pomagala i potrebne mjere zaštite tokom izvođenja obuke.

Nosilac obuke obavezan je voditi odgovarajuću evidenciju o prisustvovanju obuci i postignutim rezultatima nakon provedene obuke za svakog dobrovoljnog vatrogasca u jedinici.

2. Realizacija obuke

30) Prema utvrđenom izvedbenom godišnjem planu i programu obuke iz tačke 29) stav 1. ovog programa obuke i polaganja ispita, izvođenje obuke u dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama dobrovoljnih vatrogasnih društava i pravnih lica, obavljaju komandiri dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i druga stručna lica koja se odrede u tom planu i programu (instruktori za stručnu nastavu i instruktori za tjelovježbu iz profesionalnih vatrogasnih jedinica, stručna lica iz dobrovoljnih vatrogasnih društava, vatrogasnih saveza i druga stručna lica).

Komandiri dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i druga stručna lica iz stava 1. ove tačke (u daljem tekstu: Izvođači obuke), za pripremu i realizaciju nastavnih tema i jedinica, kao i vatrogasci iz tačke 27) ovog programa obuke i polaganja ispita koji prolaze obuku, koriste propise i literaturu koja je navedena u Uredbi, kao i druge propise i literaturu.

31) Izvođači obuke koriste različite oblike rada i nastavne metode (kombinovanu metodu izlaganja sa razgovorom, metodu ilustracije, demonstracije i instrukcije, metodu praktičnih radnji, metodu igranja uloga i druge), prilikom izvođenja obuke.

32) Izvođači obuke vode dnevnik o provedenoj teorijskoj obuci, praktičnim vježbama, zadacima i kondicioniranju u koji upisuju, nastavne teme i jedinice, broj nastavnih sati, termini provođenja obuke i vježbi, prisutne i odsutne vatrogasce.

33) Komandir dobrovoljne vatrogasne jedinice i komandir vatrogasne jedinice u pravnom licu, planira i provodi stručno osposobljavanje i usavršavanje vatrogasaca i odgovoran je za realizaciju obuke iz tačke 30) stav 1. ovog programa obuke i polaganja ispita.

3. Testiranje i provjera osposobljenosti

34) Nakon provedene obuke iz tačke 27) ovog plana i programa obuke i polaganja ispita, organizuje se pismeno testiranje, praktična provjera i provjera fizičkih sposobnosti (kondicije) za svakog vatrogasca, u skladu i na način utvrđen u tač. 14., 15., 16., 18., 20., 21. i 22. Plana i programa obuke za stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje profesionalnih vatrogasaca ("Službene novine Federacije BiH", broj 67/13).

Za provjeru fizičkih sposobnosti koriste se slijedeći testovi:

- trčanje na 30 metara,
- sklekovi u jednoj minuti,
- podizanje trupa u jednoj minuti,
- čučnjevi.

Provjera fizičkih sposobnosti utvrđuje se na obrascu koji se nalazi u Prilogu 10.

Ukoliko se na provjeri fizičkih sposobnosti dobrovoljni vatrogasac ocjeni "ne zadovoljava", upućuje se na dopunsku obuku kondicioniranja.

a) zaštite od požara

- Osnovni pojmovi i definicije (gorenje, vatra, požar, eksplozija, zapaljive materije, eksplozivne materije, opasne materije, požarna opasnost, požarna otpornost, rizik od požara, požarna sigurnost, požarni sektor, požarno stepenište, sigurnosno stepenište, evakuacija, putevi za evakuaciju i dr.);
- Osnovni nosioci zaštite od požara (pravna lica, državni organi, druge institucije i građani), mjesta i prostori organizovanja i provođenja zaštite od požara;
- Mjere zaštite od požara (opće, preventivne i aktivne/represivne);
- Sistemi aktivne zaštite od požara (stabilni sistemi za gašenje požara vodom, ugljen dioksidom, prahom, pjenom, vatrodjavni sistemi, stabilni sistemi za detekciju eksplozivnih smjesa i dr.);
- Mjere zaštite od požara u zavisnosti od namjene građevine, zastupljenog tehničko-tehnološkog procesa, vrste i količine materijala koji se u njima proizvode, prerađuju, veličine i spratnosti građevine, lokacije građevine, vrste materijala koji je upotrebljen za građenje;
- Mjere zaštite od požara u pogledu upotrebe elektro, gromobranskih, plinskih instalacija i uređaja, kao i dimovoda i ložišta u građevinama;
- Obezbjedenje vode za gašenje požara u građevinama u naseljenim mjestima i van naseljenih mjesta;
- Uskladištavanje zapaljivih, eksplozivnih i drugih opasnih materija i upotreba otvorene vatre u građevinama i prostorima;
- Oprema, uređaji i sredstva za gašenje požara u građevinama i na otvorenim prostorima (šume, šumsko i poljoprivredno zemljište i ostali prirodni resursi) u vlasništvu ili koje koriste pravno lice, državni organ ili druga institucija.

b) vatrogastva

- Organizacija i funkcionisanje vatrogastva u Federaciji BiH: vatrogasna djelatnost, vatrogasne snage;
- Profesionalne vatrogasne jedinice: osnivanje, poslovi, veličina - lična i materijalna formacija, raspored na terenu, područje djelovanja i rada, dužnosti profesionalnog vatrogasca i postupanje po pravilima službe, postavljenje i dužnosti starije vatrogasne jedinice, vođenje propisanih evidencija u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici;
- Dobrovoljna vatrogasna društva: mjesto i uloga dobrovoljnih vatrogasnih društava i jedinica u oblasti vatrogasne djelatnosti, način osnivanja i djelovanja (postupak donošenja i usvajanja statuta, organi upravljanja, prijem i prestanak članstva u dobrovoljnom vatrogasnom društvu, formiranje dobrovoljnih vatrogasnih jedinica, način za proglašavanje službom za zaštitu od požara općine/grada);
- Dobrovoljne vatrogasne jedinice: poslovi, veličina - lična i materijalna formacija, područje djelovanja i rada, dužnosti dobrovoljnog vatrogasca, postavljenje i dužnosti komandira/starije dobrovoljne vatrogasne jedinice, vođenje propisanih evidencija u dobrovoljnoj vatrogasnoj jedinici;
- Vatrogasne jedinice pravnih lica: osnivanje i djelovanje;
- Vatrogasni savezi: ciljevi, osnivanje, djelovanje;
- Stručno osposobljavanje i usavršavanje profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasaca u profesionalnim, dobrovoljnim, kao i vatrogasnim jedinicama pravnih lica;
- Radno - pravni status vatrogasca i naknade.

c) prometa i prevoza zapaljivih, eksplozivnih i drugih opasnih materija

- Utovar, istovar, distribucija, smještaj i upotreba eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova u skladištima, priručnim skladištima i prodavnicama;
- Uskladištavanje zapaljivih tečnosti (vrste nadzemnih i podzemnih rezervoara, način postavljanja, mjere zaštite od požara);
- Uskladištavanje zapaljivih gasova (rezervoari, način postavljanja, pokretni zatvoreni sudovi - boce za komprimovane, tečne i pod pritiskom rastvorene gasove, mjere zaštite od požara);
- Eksplozivne smjese i zone opasnosti na prostorima na kojima se uskladištavaju i pretaču zapaljive tečnosti i gasovi;
- Pretakanje zapaljivih tečnosti i gasova i mjere zaštite od požara prilikom pretakanja;
- Upotreba ulja za loženje u domaćinstvima i za pogonske potrebe (uskladištavanje, način korištenja, mjere zaštite od požara).

d) gašenja požara - vatrogasne intervencije i zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara

- Opća obaveza gašenja početnog požara, odnosno dojavljivanja o pojavi požara, od strane građana/stanovništva;
- Postupak vatrogasne jedinice nakon primljene dojave o pojavi požara;
- Rukovođenje akcijom gašenja požara;
- Postupak u slučaju kad angažovana vatrogasna jedinica ne može raspoloživim snagama i sredstvima ugasiti požar;
- Mehanizam angažovanja vatrogasnih jedinica općina/grada i kantona i drugih snaga na gašenju požara i međusobna saradnja u gašenju velikih požara;
- Nadležnost štaba civilne zaštite općina/grada, kantona i Federacije u rukovođenju akcijama gašenja požara (u situacijama kada dođe do velikih požara i kada je nužno angažovanje, pored vatrogasnih jedinica i drugih snaga radi učešća u gašenju požara i spašavanja ugroženih ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom);
- Prava građana u vrijeme učešća u vatrogasnoj intervenciji po naredbi nadležnog štaba civilne zaštite i naknade za učešće u vatrogasnoj intervenciji.

I.2. GRADIVO IZ POSEBNOG DIJELA STRUČNOG ISPITA

Programsko gradivo obuhvata osnovna znanja po sljedećim oblastima:

a) Fizičko - hemijski proces gorenja i gašenja požara

- Uslovi za nastajanje procesa gorenja (oksidacija);
- Mehanizam gorenja materija u čvrstom, tečnom i gasovitom stanju;
- Osnovna znanja o fizičko - hemijskim osobinama požarno opasnih materija (npr. kiseonik, vodonik, ugljenik, hlor, azot, sumpor, ugljikovodoni: propan, butan, prirodni gas, acetilen, derivati nafte; kiseline: azotna, sumporna i hlorovodonična; baze: amonijum hidroksid i kalijum hidroksid; organski rastvarači; alkoholi, eteri i aromatski ugljikovodnici - benzol i toluol; materije koje burno reaguju sa vodom i vazduhom: kalcijum - karbid, natrijum i fosfor);
- Zapaljive i eksplozivne smjese;
- Uslovi za gorenje i širenje požara;
- Toplota i temperatura;
- Toplotna i električna energija potrebna za gorenje;
- Izvori toplote za izazivanje (nastajanje) požara;
- Mjere i postupci za sprječavanje nastajanja požara;

- 35) Izvođači obuke dužni su sačiniti zapisnik o provedenoj obuci, testiranju, praktičnoj provjeri, kao i provjeri fizičke sposobnosti dobrovoljnih vatrogasaca i dostaviti ga odgovarajućem organu koji je utvrđen aktom dobrovoljnog vatrogasnog društva, odnosno odgovornom licu u pravnom licu.
Ako vatrogasac odbije prisustvo na obuci, dodatnoj obuci, testiranju, praktičnoj provjeri ili provjeri fizičkih sposobnosti, čini povredu dužnosti i podliježe odgovornosti utvrđenoj aktom dobrovoljnog vatrogasnog društva, odnosno pravnog lica.

4. Izvještaj o realizaciji obuke

- 36) Komandir dobrovoljne vatrogasne jedinice, na osnovu zapisnika i dokumentacije iz tačke 34) ovog programa obuke i polaganja ispita i izvršene analize, izrađuje izvještaj o realizaciji obuke, koji sadrži ostvarene rezultate, uočene nedostatke, prijedlog mjera za unaprjeđenje obuke sa zaključcima.
Izvještaj iz stava 1. ove tačke, komandir dobrovoljne vatrogasne jedinice dostavlja nosiocu obuke iz tačke 28) ovog programa obuke i polaganja ispita, kao i nadležnoj kantonalnoj upravi civilne zaštite.
- 37) Nosioc obuke iz tačke 28) ovog programa obuke i polaganja ispita, razmatra izvještaj iz stava 2. ove tačke, nakon čega izrađuje izvedbeni plan i program obuke za narednu godinu, uvažavajući prijedlog mjera za unaprjeđenje obuke i zaključke sa prethodno provedene obuke.
Izvedbeni nastavni plan i program obuke za narednu godinu nosilac obuke dostavlja nadležnoj općinskoj službi civilne zaštite i kantonalnoj upravi civilne zaštite.

IV – ZAVRŠNE ODREDBE

- 38) Od obaveze polaganja ispita za dobrovoljnog vatrogasca i rukovodioca akcije gašenja požara oslobođena su lica koja su položila stručni ispit ili ispit za dobrovoljnog vatrogasca i rukovodioca akcije gašenja požara u dobrovoljnom vatrogastvu, prema Pravilniku o stručnom osposobljavanju i postizanju činova u dobrovoljnom vatrogastvu Bosne i Hercegovine ("Bilten vatrogasnog saveza BiH", broj 1/1984) i kantonalnim propisima koji su uređivali ovu oblast.
- 39) Kantonalne uprave civilne zaštite dužne su u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog programa obuke i polaganja ispita, otpočeti provoditi obuku i osposobljavanje, kao i polaganje stručnog ispita za sticanje zvanja dobrovoljni vatrogasac i rukovodilac akcije gašenja požara u dobrovoljnom vatrogastvu.
- 40) Dobrovoljna vatrogasna društva i pravna lica u kojima je formirana vatrogasna jedinica, dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog programa obuke i polaganja ispita izraditi izvedbene godišnje planove obuke i osposobljavanja dobrovoljnih vatrogasaca u svojim jedinicama i provoditi obuku za stručno osposobljavanje i usavršavanje dobrovoljnih vatrogasaca tokom godine.
- 41) Nadzor nad provođenjem ovog programa obuke i polaganja ispita vrše kantonalne uprave civilne zaštite.
- 42) Prilozi od 1 do 10 nalaze se u prilogu ovog programa obuke i polaganja ispita i čine njegov sastavni dio.
- 43) Danom stupanja na snagu ovog programa obuke i polaganja ispita prestaje primjena Pravilnika o stručnom osposobljavanju i postizanju činova u dobrovoljnom vatrogastvu Bosne i Hercegovine ("Bilten vatrogasnog saveza BiH", broj 1/1984) i svih podzakonskih propisa kojim su uređena pitanja obuhvaćena ovim programom obuke i polaganja ispita, koji su se primjenjivali na

- području Federacije Bosne i Hercegovine do dana stupanja na snagu ovog plana i programa.
- 44) Ovaj program obuke i polaganja ispita stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 05-02/6-74-3/15
11. maja 2015. godine
Sarajevo

Direktor
Fahrudin Solak, s. r.